

Uchwała nr 17/2015
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 29 stycznia 2015 r.

w sprawie: **przyjęcia Programu Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2015 - 2017**

Na podstawie art. 12 pkt 11 w związku z art. 91 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), art. 176 pkt 1, 179 ust. 2 oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U., z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) po przeprowadzeniu konsultacji społecznych

Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:

§ 1

Przyjąć Program Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na latach 2015 – 2017 zwany dalej „programem”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowic Śląskich.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01.01.2015 r.

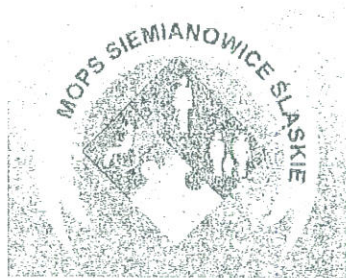
PRZEWODNICĄCY
RADY MIASTA

Adam Cebula

RADCA PRAWNY

Adam Cebula

Załącznik do Uchwały... 141/2015
Rady Miasta Siemianowice Śląskich
z dnia... 19 stycznia 2015 r.

**PROGRAM WSPARCIA RODZINY I ROZWOJU PIELICZY ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE
NA LATA 2015 - 2017**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich 2015 rok

SPIS TREŚCI:

WSTĘP

1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU
2. WSPIERANIE RODZINY
3. DIAGNOZA OSÓB I RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MIEJSKIEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIEMIANOWICACH ŚL
4. PRACA Z RODZINĄ BIOLOGICZNĄ
5. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
 - 5.1 RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA
 - 5.2 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA
 - 5.3 USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH
I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH
6. CEL PROGRAMU I ZADANIA SŁUŻĄCE DO JEGO REALIZACJI
7. ŹRÓDŁA FIANSOWANIA REALIZACJI PROJEKTU
8. MONITORING
9. EWALUACJA PROGRAMU WSPARCIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ REALIZOWANEGO W LATACH 2012-2014

WSTĘP

Podstawą do opracowania Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 w Siemianowicach Śląskich jest art. 176 pkt.1 i art. 180 pkt. 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku. Zgodnie z w/w ustawą do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 –letnich gminnych programów wspierania rodziny natomiast do zadań własnych powiatów opracowywanie 3 – letnich programów rozwoju pieczy zastępczej. Programy te mają na celu zapewnienie każdemu dziecku prawa do trwałego i stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego.

Równoległa realizacja obydwu tych programów ma na celu w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej i w rodzinach zastępczych, co w rezultacie doprowadzi do ograniczenia występowania sieroctwa społecznego.

Zgodnie z obowiązującą ustawą zadaniem własnym gminy jest między innymi organizacja systemu wpicrania rodziny naturalnej, w tym organizacji działalności asystentów rodziny, rodzin wspierających i placówek wsparcia dziennego, jak również innych form pomocy i pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Gmina ma również obowiązek monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności na swoim terenie.

Powiat natomiast organizuje opiekę i wychowanie w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych, przyznaje świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznaje wynagrodzenie rodzinom zastępczym zawodowym, przyznaje świadczenia na utrzymanie lokalu mieszkalnego, pokrycie kosztów związanych z remontem, udziela tym rodzinom urlopu, dofinansowuje do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej a także ustawą o pomocy społecznej, do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletniości (zwaną dalej osobą „usamodzielnianą”) rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Analizując zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie widoczny jest podział kompetencji między samorządem gminnym i powiatowym. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gminy a pieczę zastępczą organizuje powiat. Siemianowice Śląskie jako gmina miejska i jednocześnie miasto na prawach powiatu, są zobowiązane wykonywać zadania związane z opieką nad dzieckiem i rodziną całościowo. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przynosił efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinien być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

W Programie Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2015 – 2017 wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

Program jest zgodny z kluczowymi dokumentami planistycznymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Takimi dokumentami są przede wszystkim:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020
2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
3. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2014-2016

1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
2. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 roku (Dz. U. 1991 nr 120 poz. 526.z późn. zm.);

3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.);

2. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Stosując w/w ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną,
- 2) opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 3) powrotu do rodziny naturalnej,
- 4) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- 5) stabilnego środowiska wychowawczego,

- 6) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 7) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 8) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
- 9) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 10) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 11) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej.

3. DIAGNOZA OSÓB I RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH

Siemianowice Śląskie jak wcześniej zostało to wspomniane jest miastem gminnym na prawach powiatu. W skład miasta wchodzi pięć dzielnic:

- Siemianowice (centrum miasta),
- Bytków,
- Michałkowice,
- Bańków,
- Przelajka

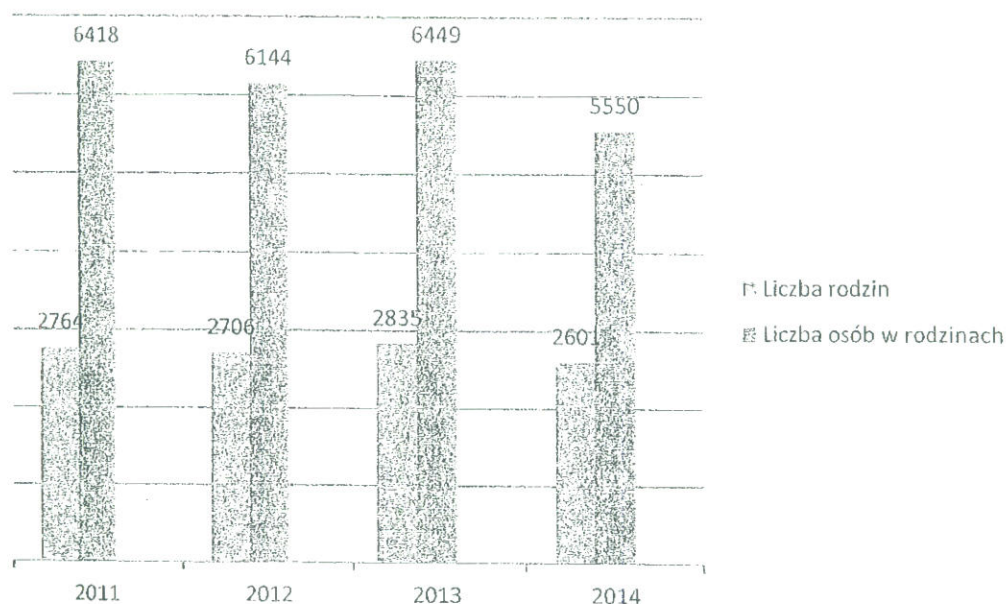
Tabela nr 1. Liczba ludności Siemianowic Śląskich

Lata	2010	2011	2012	2013
Liczba mieszkańców (ogółem)	70.296	69.992	69.539	68.844

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przedstawiona powyżej tabela wskazuje liczbę mieszkańców Siemianowic Śląskich na przełomie 4 lat. Analizując tabelę możemy zaobserwować sukcesywny spadek liczby mieszkańców. Różnica w liczbie mieszkańców między rokiem 2010 a 2013 wynosi 1452. Dane GUS stan na 30 czerwca 2014 roku wskazują, że liczba mieszkańców Siemianowic Śląskich wynosi 68.658, a więc obserwujemy dalszy spadek.

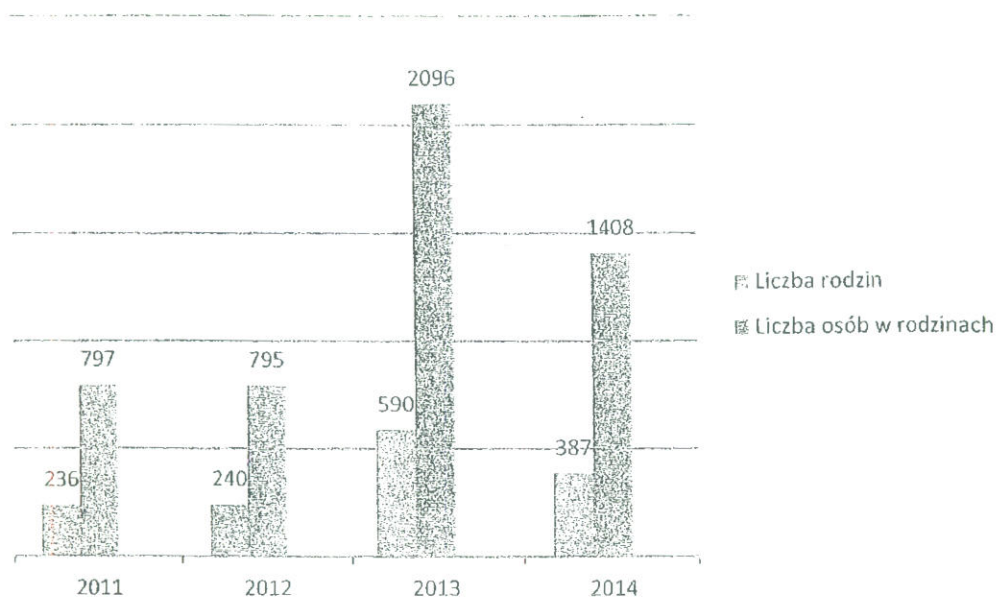
Diagram nr 1. Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w Siemianowicach Śląskich w latach 2011 -2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS.

Powyższy diagram pokazuje ilość rodzin i osób w tych rodzinach które skorzystały z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w latach od 2011 do 2014. W 2011 r., liczba rodzin które skorzystały z pomocy tuż. Ośrodka wynosiła 2764, w 2012 r., odnotowano niewielki spadek o 54 rodziny i wynosiła 2706, natomiast 2013 roku liczba rodzin wzrosła do 2835, nie zwiększyła się jednak zbytnio liczba osób w rodzinach. Jak wskazują powyżej zamieszczone dane w 2014 roku liczba rodzin a także liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy znacznie się zmniejszyła.

Diagram nr 2. Liczba rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego korzystających z pomocy MOPS w latach 2011 - 2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS.

Dane w diagramie wskazują, że w roku 2011 i 2012 liczba rodzin i osób w tych rodzinach którym udzielono pomocy z powodu bezradności opiekuńczo – wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego była bardzo zbliżona, natomiast w roku 2013 roku odnotowany został 100% wzrost rodzin i osób w tych rodzinach. 2014 rok wskazuje na spadek rodzin w których występuje bezradność jednak i tak pozostaje na wysokim poziomie w porównaniu do roku 2011 i 2012.

Podsumowując przedstawione w tym rozdziale dane poczynając od liczb mieszkańców zamieszkałych na terenie siemianowickiego powiatu, do liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i konkretnie do kategorii rodzin charakteryzujących się bezradnością w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego można stwierdzić, że pomimo iż liczba mieszkańców naszego miasta maleje nie zmniejsza się liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Reasumując należy podjąć działania, które będą niwelować skutki wykluczenia społecznego a także działania profilaktyczne, które będą zapobiegać ich powstawaniu.

4. PRACA Z RODZINĄ BIOLOGICZNĄ

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której dziecko przychodzi na świat, gdzie zaspakajane są jego podstawowe potrzeby biologiczne i psychologiczne. Proces kształtowania się człowieka przebiega głównie w środowisku rodzinnym, które w znacznym stopniu decyduje o przyszłym społecznym funkcjonowaniu dziecka. Rodzinę należy traktować jako system – całość wzajemnie powiązanych ze sobą elementów. Każdy z członków rodziny reaguje na zachowania pozostałych osób, również interakcje i jakość relacji pomiędzy nimi wpływają na funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Podstawowym czynnikiem chroniącym dzieci przed zachowaniami nieprawidłowymi (np. agresją, przedwczesną inicjacją seksualną, zażywaniem środków uzależniających) jest silna i zdrowa więź emocjonalna z rodzicami, natomiast zaburzenia tych więzi, nieprawidłowości w procesie wychowania i socjalizacji wywołują, podtrzymują lub utrwalają zachowania dewiacyjne.

W związku z powyższym to na rodzicach ciąży obowiązek dołożenia wszelkich starań, aby stworzyć odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju i wychowania dziecka. Z różnych przyczyn (np. ekonomicznych, braku umiejętności radzenia sobie ze stresem, uzależnień, zaburzeń psychicznych itp.) część rodziców nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji rodzicielskich i dochodzi do zaniedbań wychowawczych w stosunku do dzieci. W takich przypadkach zadaniem państwa jest udzielenie pomocy rodzinie i stworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dziecka.

Wszelkie działania w tym zakresie są nakierowane na pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc polega na wzmocnieniu roli i funkcji rodziny poprzez m.in. rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, podniesieniu świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny, a także pomocy w integracji rodziny oraz przeciwdziałaniu jej marginalizacji i degradacji społecznej. Aby taka pomoc mogła być realizowana powinna zostać zanalizowana sytuacja rodziny i jej środowiska oraz zdiagnozowane przyczyny kryzysu w rodzinie.

Pomoc rodzinie może odbywać się w dwóch formach:

1. Pracy z rodziną.
2. Pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Praca z rodziną może być prowadzona w następujących formach:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;

- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymiany ich doświadczeń oraz zapobieganie ich izolacji np. grup wsparcia, grup samopomocowych, grup edukacyjnych, warsztatów psychologicznych.

Ponadto rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą zostać objęte pomocą asystenta rodziny.

Praca asystenta rodziny stanowi istotny element systemowych działań, nakierowanych na przewyżczanie trudnych sytuacji życiowych rodzin, podejmowanych na terenie miasta Siemianowice Śląskie. Ta forma wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest wyrazem troski o dobro rodziny, a w szczególności dzieci. Należy zaznaczyć, że pomoc skierowana jest do rodzin wobec których Sąd rodzinny wydał postanowienie o udzieleniu stosownego wsparcia, rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzin wyrażających zgodę na objęcie pomocą i aktywnie współpracujących w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji i współpracujących z asystentem rodziny,

Zgodnie z zapisami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny podejmuje współpracę z rodziną na wniosek pracownika socjalnego, który w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przeprowadza wywiad i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia asystenta rodziny pracownik socjalny wnioskuję do kierownika ośrodka pomocy społecznej o jego przydzielenie.

Poniższa tabela nr 2 przedstawia strukturę rodzin objętych usługą asystenta rodziny.

Tabela nr 2. Struktura rodzin objętych usługą asystenta rodziny z uwzględnieniem dzieci.

L.p	Rodzaj rodziny	Liczba rodzin	%	Ilość dzieci z danej rodziny	
				Liczba	%
1.	Pełna	13	24,53	32	25,4
2.	Kohabitacja (konkubinat)	18	33,97	47	37,3
3.	Niepełna	22	41,5	47	37,3
5.	Razem	53	100	126	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS.

Asystent rodziny udziela wsparcia rodzinie, w zależności od jej zdiagnozowanych problemów i potrzeb.

Do zadań asystenta rodziny należą w szczególności:

- edukacja w zakresie prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, poprzez modelowanie w trakcie wizyt, rozmów i dyskusji stosowanego przez rodzinę systemu wychowawczego, wypracowaniu właściwych postaw rodzicielskich, eliminowanie nieprawidłowych metod wychowawczych w pracy z rodziną poprzez edukację i poradnictwo, wypracowania z rodziną adekwatnego systemu kar i nagród, zachęcania do modyfikacji stosowanych przez rodzinę metod wychowania - doradzania w sprawie sposobów organizowania czasu wolnego dzieciom, sposobów rozbudzania zainteresowań poprzez rozmowy oraz zachęcania i zapoznanie dzieci z dostępną ofertą, wdrożenie dzieci w pozytywne grupy odniesienia m.in. grupy rówieśnicze, kluby sportowe, kółka zainteresowań, świetlice środowiskowe;
- uwrażliwienie na okoliczności wymagające szczególnego nadzoru rodziców za pomocą metody wspólnych rozmów z członkami rodziny (m.in. konieczność zapewnienia należytej opieki i opieki zdrowotnej dzieciom, konieczność monitorowania przez rodziców sytuacji szkolnej dzieci; przeciwdziałanie demoralizacji społecznej dzieci);
- pomoc w budowaniu prawidłowych więzi i komunikacji między członkami rodziny;
- wspieranie rodziców w diagnozowaniu sytuacji szkolnej dzieci, w szczególności w zakresie realizacji obowiązku szkolnego oraz funkcjonowania dzieci w środowisku szkolnym (rozmowy z pedagogiem szkolnym, wychowawcą dziecka, wizyty u pedagoga/wychowawcy wraz z rodzicem dziecka), motywowanie, wspieranie rodziców do aktywnego uczestnictwa w życiu szkolnym dziecka;
- pomoc w dbaniu o zdrowie (edukacja w kwestiach higieny, pielęgnacji, prawidłowego odżywiania, rekreacji, w razie potrzeby: pomoc w planowaniu wizyty u lekarza, dentysty, sprawdzenie bilansów zdrowotnych, książeczek szczepień);
- trening umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego przez rodziny (m.in. nauka gotowania, wspólnego przygotowywania posiłków, sprzątanania, robienia zakupów, nauka gospodarowania posiadanymi środkami - trening budżetowy);
- nauka dbałości o mieszkanie, podziału obowiązków domowych, tworzenia odpowiednich warunków sprzyjających wypoczynkowi, nauce i spędzania czasu wolnego - edukacji w zakresie przestrzegania norm społecznych i prawidłowego rozumienia i pełnienia ról społecznych (w tym ról zawodowych i rodzicielskich) poprzez rozmowy z rodziną, dyskusje,

konsultacje indywidualne ze specjalistami m.in. z doradcą zawodowym, trenerem pracy, psychologiem lub pedagogiem, koordynatorem pieczy zastępczej;

- wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych przez rodzinę, wyrobienie umiejętności korzystania ze wsparcia instytucji środowiska lokalnego - wspólne wizyty w urzędach, instytucjach, metoda warsztatowa – nauka pisania pism urzędowych i poruszania się w instytucji;

- kształtowanie postawy pro zawodowej, kształtowania umiejętności poruszania się po rynku pracy, motywowanie do uzupełnienia wykształcenia i podniesienia kwalifikacji poprzez rozmowy, zastosowanie metody warsztatowej, nauka tworzenia dokumentów aplikacyjnych, indywidualne konsultacje, skorzystanie z usługi trenera pracy, doradcy zawodowego;

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

- wsparcia osoby zagrożonej problemem alkoholowym i z rozpoznaniem picia szkodliwego lub uzależnienia w utrzymywaniu trzeźwego stylu życia.

- sporządzenie oceny, diagnozy sytuacji rodziny i określenie najistotniejszych potrzeb rodziny w porozumieniu z rodziną oraz wspólne określenie celów i opracowanie z rodziną planu pracy z rodziną;

- sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku oraz sporządzenie podsumowania końcowego i po zakończeniu usługi i opracowanie wskazówek do dalszej pracy z rodziną dla pracownika socjalnego. Istotnym elementem świadczonej pomocy przez asystenta rodziny jest współpraca na rzecz rodziny ze środowiskiem lokalnym. Celem jest stałe rozeznawanie zasobów istniejących w otoczeniu rodziny objętej wsparciem, wykorzystywanie istniejących możliwości i dopasowywanie ich do zdiagnozowanych potrzeb w rodzinie. Cel ten realizowany jest poprzez kontakt z podmiotami zewnętrznymi tj. urzędy i instytucje, szkoły, przedszkola, parafie, poradnie/przychodnie lekarskie, ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe, a także kuratorami sądowymi oraz osobami w lokalnym środowisku zamieszkania rodziny.

5. DIAGNOZA RODZINNEJ I INSTYTUCJINALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

5.1 RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, dzieci umieszczane są w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodziny zastępcze, w tym rodziny spokrewnione, rodziny niezawodowe, rodziny zawodowe włącznie z rodzinami pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistycznymi oraz rodzinnym dom dziecka.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i trwa do czasu unormowania przez rodziców biologicznych sytuacji opiekuńczo-wychowawczej i socjalno-bytowej, bądź do uzyskania przez dziecko pełnoletności. Okres ten może zostać wydłużony do czasu zakończenia przez podopiecznego edukacji, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie w atmosferze poszanowania jego godności i poczucia wartości, przy jednoczesnym zaspokajaniu jego potrzeb bytowych, rozwojowych (psychospołecznych oraz związanych ze zdobywaniem wiedzy i rozwijaniem zainteresowań) oraz emocjonalnych. Ważnymi aspektami wychowania w rodzinie zastępczej jest zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa i realizacja jego zindywidualizowanych potrzeb.

Poniższa tabela wskazuje podział rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu Siemianowice Śląskie w 2014 roku.

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych w roku 2014

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin	%
Rodziny spokrewnione	84	65,63
Rodziny niezawodowe	40	31,25
Rodziny zawodowe	4	3,12
<i>Ogółem</i>	<i>128</i>	<i>100</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

Jak wynika z zebranych powyżej danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowią i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie bądź rodzeństwo. Stan na grudzień 2014r., wskazuje że mamy 84 takie rodziny, co stanowi aż 65,63 % ogółu. 40 (31,25%) rodzin, to rodziny niezawodowe, z których ponad połowa jest spokrewniona z dzieckiem. Najmniejszy odsetek stanowią rodziny zawodowe, których w naszym powiecie jest 4 (3,12%)

Tabela nr 4. Liczba rodzin zastępczych w latach 2012 – 2014.

Rodzaj Rodziny	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe		Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego		Razem	
	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%
2012	99	67,81	43	29,45	4	2,74	-	-	146	100
2013	98	68,05	42	29,17	4	2,78	-	-	144	100
2014	84	65,63	40	31,25	4	3,12	0	0	128	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS.

Tabela nr 5. Liczba umieszczonych dzieci wg typu rodzin zastępczych w latach 2012- 2014

Rodzaj rodzin	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe		Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego		Razem	
	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%
2012	134	64,74	59	28,50	17	6,76	-	-	207	100
2013	129	65,15	55	27,78	14	7,07	-	-	198	100
2014	115	63,54	54	29,83	12	6,63	-	-	181	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

Analogicznie do ilości rodzin zastępczych (tabela nr 4) spada również liczba dzieci w rodzinach zastępczych. W roku 2012 r., w siemianowickich rodzinach zastępczych przebywało 207 dzieci z czego najwięcej w rodzinach spokrewnionych 134, w pozostałych formach rodzin zastępczych przebywa 77 dzieci (59 w rodzinach niezawodowych i 17 w rodzinach zawodowych). 2014 r., liczba dzieci w rodzinach zastępczych wynosi 181 i tak jak w poprzednich latach najwięcej dzieci jest w rodzinach zastępczych spokrewnionych bo 115, w rodzinach zastępczych niezawodowych 54, a w zawodowych 12.

Tabela nr 6. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Rodzaj rodziny	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Pogotowia Rodzinne	Razem	%
Przedział wiekowy						
0-3	5	5	-	-	10	5,52
4-6	14	4	-	-	18	9,94
7-13	56	25	5	-	86	47,51
14-18	33	13	5	-	51	28,19
powyżej 18	7	7	2	-	16	8,84
Razem	115	54	12	-	181	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

Dane w powyższej tabeli wskazują że najwięcej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych jest w wieku 7- 13 lat, oraz w wieku 14-18, łącznie ta grupa stanowi 137 osoby. Małoletnich dzieci w wieku 0-3 lat jest 10, a dzieci jest w wieku 4-6 lat jest 18, osiemnastolatków oraz osób powyżej 18 roku życia, które w związku z kontynuowaniem nauki w szkole rozpoczętej przed osiągnięciem pełnoletniości pozostawały w rodzinie zastępczej jest 16.

Tabela nr 7. Płeć dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Płeć dziecka	Liczba dzieci	%
Chłopcy	91	50,28
Dziewczynki	90	49,72
Ogółem	181	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

Tabela nr 8. Rodzaje sieroctwa wśród dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Rodzaj sieroctwa	Sieroctwo zupełne		Sieroctwo społeczne		Półsieroty		Razem	
	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%	L.b.	%
Rok								
2012	17	8,21	149	71,99	41	19,80	207	100
2013	14	7,07	139	70,20	45	22,73	198	100
2014	13	7,18	129	71,27	39	21,55	181	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

Analizując dane w powyższej tabeli widzimy, że w grupie 181 dzieci znaczna większość to sieroty społeczne, bo aż 129 (czyli dzieci pozbawione opieki żyjącego rodzica), sierot zupełnych w pieczy zastępczej w roku 2014 było 13, a półsierot 39.

Tabela nr 9. Wiek rodziców zastępczych

Wiek rodzica zastępczego	Liczba rodzin	%
18-30	12	9,38
31-40	13	10,15
41-50	23	17,97
51-60	39	30,47
61-70	31	24,22
Powyżej 70	10	7,81
Ogółem:	128	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów znajdujących się w MOPS

Jak widzimy w zamieszczonej tabeli najliczniejszą grupą wiekową wśród rodziców zastępczych są rodzice mieszcący się w przedziale 51-60 lat i 61-70 lat, stanowią oni 55% (70 osób)- wynika to niewątpliwie z faktu iż rodziną zastępczą często zostają dziadkowie małoletnich. Pozostałe grupy reprezentują odpowiednio 18-30 lat - 12 osób, 31-40 lat – 13 osób, grupę 41-50 lat reprezentują 22 osoby. Powyżej 70 lat w 2014 roku jest 10 rodziców zastępczych.

Przyczyny pobytu dzieci w rodzinach zastępczych są złożone. Najczęściej należą do nich: przemoc w rodzinie, alkoholizm, brak kompetencji wychowawczych, zaniedbanie, demoralizacja. Zdarza się też całkowite porzucenie dziecka. Nierzadko rodzice biologiczni prowadzą nieuporządkowany tryb życia, nie mają stałych dochodów, często zmieniają miejsca pobytu, popadają w konflikty z prawem, żyją w nieformalnych i niestabilnych związkach. Powyższe zjawiska przynoszą taki skutek, iż większość dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych ma rodziców biologicznych, którzy po prostu nie wypełniają należycie swoich rodzicielskich obowiązków.

Opieka zastępcza jest formą tymczasową. Trwa do momentu, gdy usunięte zostaną przyczyny niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców. Wówczas jest ona krótkotrwała i kończy się powrotem dziecka do rodziców biologicznych (2014 roku do rodziny naturalnej powróciło z rodzinnej pieczy zastępczej 3 dzieci). Dla innych dzieci trwa bezterminowo, nawet do osiągnięcia pełnoletności i samodzielności. Dzieje się tak, gdy powrót dziecka do rodziny naturalnej okazuje się niemożliwy lub gdy dzieci w rodzinie zastępczej zostały umieszczone z powodu śmierci obojga rodziców.

Pod względem funkcjonalnym i strukturalnym rodzina zastępcza prawie nie różni się od rodziny biologicznej. Stwarza dziecku możliwość zaspokajania potrzeb biologicznych, psychicznych (bezpieczeństwa, miłości, przynależności, oparcia) oraz spełnia funkcje kulturowe (socjalizacja, przekazywanie tradycji) i ekonomiczne. Zapewnia możliwość właściwego rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego dziecka. Stwarza stabilne środowisko wychowawcze.

Ustanowiona przez Sąd rodzina zastępcza zostaje objęta opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Poza ustawową pomocą finansową na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, może ona liczyć również na wsparcie w innych formach, chociażby poprzez opiekę i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracę socjalną czy poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne).

5.2 INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

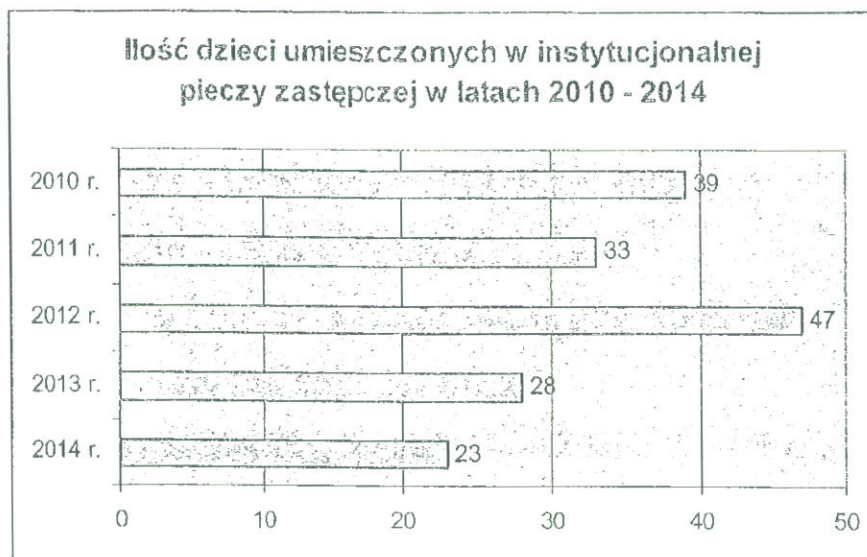
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działając na podstawie art. 93 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje zadania własne powiatu związane z opieką nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi właściwej opieki rodzicielskiej poprzez umieszczanie w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W momencie, gdy zostaną wyczerpane wszelkie możliwości pomocy dziecku i rodzinie oraz gdy istnieje konieczność odizolowania dziecka od rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poszukuje zgodnie z postanowieniem Sądu miejsca w pieczy zastępczej.

W Siemianowicach Śląskich instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą (w skrócie WPOW). W ramach placówki funkcjonują cztery całodobowe mieszkania koedukacyjne, w tym jedno o charakterze interwencyjnym, które przeznaczone są dla 26 dzieci. Wychowankowie mogą przebywać w placówce po uzyskaniu pełnoletności do 25 roku życia, jeżeli kontynuują naukę. Jeśli nie ma uzasadnionych przeciwwskazań w placówce mogą również przebywać osoby niepełnosprawne. Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza spełnia podstawowe funkcje rodziny w zakresie opieki i wychowania zapewniając wychowankom wszechstronną opiekę wychowawczą oraz stwarzając im warunki sprzyjające do prawidłowego i wszechstronnego rozwoju. Ponadto placówka pracuje z rodzinami dzieci, w celu usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz ewentualnego powrotu do domu rodzinnego. W sytuacji gdy nie ma możliwości powrotu do rodziców biologicznych Placówka współpracuje z ośrodkami adopcyjno – opiekuńczymi, w celu pozyskania dla wychowanków zastępczych form wychowania rodzinnego.

Poniżej przedstawiamy wykres obrazujący ilość dzieci, które tutejszy Ośrodek był zobowiązany umieścić w pieczy zastępczej w latach 2010-2014. Analiza danych dotyczących liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pokazuje, iż w roku 2013 liczba małych potrzebujących tej formy pomocy zmalała.

Diagram nr 3. Ilość dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów MOPS

W 2014 r. tutejszy Ośrodek umieścił 23 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 10 dzieci zostało umieszczonych w WPOW w Siemianowicach Śl., 3 w Regionalnej Placówce Opiekuńczo – Terapeutycznej w Gliwicach oraz 10 małoletnich zostało umieszczonych w placówkach poza powiatem siemianowickim. Na dzień 31.12.2014 r., w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 63 dzieci, umieszczanych w różnych rejonach polski.

W regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej umieszczane są dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Jak wynika z powyższej analizy ilość dzieci wymagających opieki instytucjonalnej pieczy zastępczej jest duża. Zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednocześnie w placówce może przebywać 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, a kontynuujących naukę. Szczególne trudności sprawia zapewnienie opieki małym dzieciom do 3 roku życia. Zgodnie z przepisami małe dzieci powinny być umieszczane w rodzinnej pieczy zastępczej, niestety nie ma chętnych osób – kandydatów na rodziców zastępczych. Pomimo tego, że w Siemianowicach Śląskich funkcjonują cztery mieszkania rodzinkowe zachodzi konieczność umieszczania dzieci również poza miastem. Wynika to z faktu, że ilość dzieci którym

Ośrodek jest zobowiązany znaleźć miejsce w placówce jest większa niż ilość miejsc zapewnionych przez tutejszą placówkę. Niezaprzeczalnym jest fakt, iż powstanie w naszym mieście placówki i umieszczenie w niej dzieci pozwala na większą pracę z rodzicami biologicznymi i daje nadzieje, iż więzi rodzinne nie będą zrywane, a w przyszłości pozwoli by dzieci wcześniej wracały do domów rodzinnych. Niemniej ilość dzieci wymagających wsparcia instytucjonalnego jest duża w związku z tym zachodzi konieczność rozszerzenia działalności WPOW.

5.3 USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Osoby, które do uzyskania pełnoletniości pozbawione były opieki własnych rodziców i pozostawały na mocy postanowień sądów w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, są osobami usamodzielnianymi. Proces ich usamodzielniania jest długotrwały, a jego celem jest pełna socjalizacja, osiągnięcie niezależności życiowej, a zarazem integracja z otoczeniem społecznym.

Pełnoletni wychowankowie mogą otrzymać wsparcie w formie pieniężnej oraz niepieniężnej.

1. Forma pieniężna obejmuje:

- 1) pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki;
- 2) pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

2. Forma niepieniężna obejmuje:

- 1) pomoc rzeczową na zagospodarowanie;
- 2) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, m.in. w mieszkaniu chronionym;
- 3) pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;
- 4) pomoc w postaci pracy socjalnej.

Poniżej przedstawiona tabela określa ilość osób usamodzielnianych w latach 2013- 2014, którym udzielono pomocy zarówno w formie finansowej a także pracy socjalnej.

Tabela nr 10. Ilość osób usamodzielnianych w poszczególnych latach

Osoby usamodzielniane z rodzin zastępczych oraz placówek		
2012	2013	2014
46	58	64

Źródło: Opracowania własne na podstawie analizy dokumentów MOPS w 2014

Analizując dane umieszczone w powyższej tabeli można zauważyć, że ilość osób usamodzielnianych latach 2012 – 2014 co roku zwiększała się.

Dla młodych ludzi opuszczających rodziny zastępcze czy placówki poważny problem stanowi kwestia mieszkaniowa. W sporadycznych przypadkach usamodzielniany wychowanek dysponuje własnym lokum, większość z nich składa wnioski o przydział lokalu z zasobów miasta. Jednak okres oczekiwania na przydział własnego mieszkania jest bardzo długi. Dzięki dobrej współpracy z Urzędem Miasta kilkoro wychowanków rokrocznie otrzymuje mieszkania do remontu. I tak w 2014 roku lokal socjalny z zasobów miasta Siemianowice Śl. otrzymało 8 usamodzielnianych wychowanków.

Po otrzymaniu lokalu usamodzielniani wychowankowie mogą zwrócić się z prośbą o pomoc pieniężną na usamodzielnienie. Takich osób w 2014 roku było 9. Z otrzymanych świadczeń wychowankowie mogli zakupić niezbędny sprzęt AGD, meble czy też inne rzeczy potrzebne w wyposażeniu mieszkania. Ponadto 5 usamodzielnianych wychowanków otrzymało pomoc w formie rzeczowej na zagospodarowanie.

Osoby usamodzielniane, które po opuszczeniu rodziny zastępczej bądź placówki nie mają możliwości powrotu do domu rodzinnego, a oczekują na uzyskanie własnego lokalu mogą zamieszkać w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione dysponuje 7 miejscami. W 2014 roku łącznie skorzystało z mieszkania 9 osób. Obecnie w mieszkaniu przebywa 5 usamodzielnianych wychowanków (3 dziewczyny i 2 chłopcy).

Osoba usamodzielniana może przebywać w mieszkaniu chronionym przez okres niezbędny do usamodzielnienia (maksymalnie do 25 roku życia), a pobyt przedłuża się, co 6 miesięcy.

Warunkiem ubiegania się o pobyt w mieszkaniu chronionym jest:

- 1) ukończenie 18 roku życia,
- 2) udokumentowane podjęcie starań o uzyskanie samodzielnego mieszkania,
- 3) kontynuowanie nauki lub podjęcie pracy zawodowej,
- 4) realizacja indywidualnego programu usamodzielnienia.

Nadzór nad przestrzeganiem zasad regulaminu przez osoby zamieszkujące w mieszkaniu chronionym sprawuje opiekun mieszkania.

Wychowankowie rodzin zastępczych i placówek różnych typów w 2014 roku starali się na bieżąco realizować własne indywidualne programy usamodzielnienia, szukali u pracowników socjalnych i opiekunów usamodzielnienia wsparcia w postaci doradztwa, chętniej sięgali również po inne formy niematerialnej pomocy instytucjonalnej. Dzięki regularnym kontaktom usamodzielnianych wychowanków z osobami wspomagającymi ich w realizowaniu dążeń do uniezależnienia od innych osób i pomocy instytucjonalnej przebieg realizacji planów życiowych odbywał się bez szczególnych zakłóceń, młode osoby na bieżąco rozwiązywały nieprzewidziane trudności i problemy, osiągały mniejsze bądź większe sukcesy. Tylko nieliczne osoby doznały niepowodzeń, lecz czynią dalsze starania mające na celu poprawę ich sytuacji osobistej, szkolnej, mieszkaniowej, zawodowej.

6. CEL PROGRAMU I ZADANIA SŁUŻĄCE JEGO REALIZACJI.

Przeprowadzona w poprzednim rozdziale diagnoza sytuacji pozwala określić cel Programu Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 -2017, który jest spójny z „Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2014 – 2016

Cel główny

Stworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz rozwój pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem rodzinnych form opieki.

Cele szczegółowe:

1. Interdyscyplinarne działania mające na celu poprawę sytuacji dziecka i rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. Promocja, pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze
3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia dzieciom w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
4. Umożliwienie rodzinom zastępczym uczestniczenie w grupach wsparcia i warsztatach z zakresu prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
5. Prawidłowe przygotowanie wychowanków do samodzielności.

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez realizację zadań, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 11. Zadania do realizacji Programu Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017.

Zadanie 1: wspieranie rodzin biologicznych w prawidłowym funkcjonowaniu.	
Sposób realizacji	Wsparcie asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, terapeutyczne, pedagogiczne, prawne itp.)
Podmioty zaangażowane w realizację	MOPS, Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK), organizacje pozarządowe, szkoły, kościoły i związki wyznaniowe, zakłady opieki zdrowotnej, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna (PPP).
Okres realizacji (w latach)	2015 - 2017
Zadanie 2: wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w sytuacjach kryzysowych.	
Sposób realizacji	Umieszczanie członków rodziny w Ośrodku Interwencji, Kryzysowej oraz Domu dla Bezdomnych Samotnych Matek

	<p>Kobiet w Cięży i Ofiar Przemocy przy Towarzystwie św. Brata Alberta w Siemianowicach Śląskich</p> <p>Poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, terapeutyczne, pedagogiczne, asystent rodziny, prawne itp.), wsparcie asystenta rodziny.</p>
Podmioty zaangażowane w realizację	<p>MOPS, Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Komenda Miejska Policji, organizacje pozarządowe, szkoły, kościoły i związki wyznaniowe, zakłady opieki zdrowotnej.</p>
Okres realizacji (w latach)	2015 - 2017
Zadanie 3: propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi.	
Sposób realizacji	<p>Podjęcie wspólnych akcji ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich w celu propagowania przedmiotowej idei oraz pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych.</p> <p>Organizowanie imprezy z okazji „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” (corocznie) oraz innych integracyjnych imprez okolicznościowych.</p> <p>Rozpowszechnianie informacji poprzez artykuły i ogłoszenia w lokalnej prasie, strony internetowe, ulotki, plakaty.</p>
Podmioty zaangażowane w realizację	<p>MOPS, lokalne media, Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom, organizacje pozarządowe, szkoły, kościoły i związki wyznaniowe, zakłady opieki zdrowotnej.</p>

Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017.
Zadanie 4: szkolenie i weryfikacja kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych.	
Sposób realizacji	<p>Znalezienie kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego (w gronie istniejących rodzin zastępczych lub poza nim).</p> <p>Objęcie kandydatów specjalnym szkoleniem (w przypadku osób nie stanowiących wcześniej rodziny zastępczej).</p> <p>Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego mającego na celu ocenę rodzin i osób objętych szkoleniami.</p> <p>Utworzenie rodziny zawodowej w okresie realizacji programu (1 do 3).</p>
Podmioty zaangażowane w realizację	Urząd Miasta, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich itp.
Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017.
Zadanie 5: budowanie współpracy na rzecz wzmocnienia i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	
Sposób realizacji	Systematyczne spotkania przedstawicieli instytucji z terenu miasta Siemianowice Śląskie działających na rzecz rodziny i dziecka.
Podmioty zaangażowane w realizację	MOPS, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich, szkoła, Urząd Miasta Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Siemianowice Śląskie, organizacje pozarządowe, OIK, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, I Zespół Kuratorski Służby Sądowej przy

	Sądzie Rejonowym Siemianowicach Śląskich
Okres realizacji (w latach)	2015 - 2017
Zadanie 6: wspieranie istniejących rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych	
6.1 Sposób realizacji	Pomoc rodzinom zastępczym w wypełnieniu jej funkcji przy wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownika socjalnego. Wsparcie finansowe. Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego itd.).
Podmioty zaangażowane w realizację	MOPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły, organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.
6.2 Sposób realizacji	Organizowanie zajęć terapeutyczno – edukacyjnych dla dzieci z rodzin zastępczych.
Podmioty zaangażowane w realizację	MOPS, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.
Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017.
Zadanie 7: pomoc rodzicom zastępczym w zapewnieniu dzieciom wypoczynku poza miejscem zamieszkania	
Sposób realizacji	Sfinansowanie lub dofinansowanie letnich i zimowych wyjazdów wakacyjnych dla dzieci z rodzin zastępczych w tym dla dzieci biologicznych rodziców zastępczych. Sfinansowanie lub dofinansowanie wyjazdów

	weekendowych dla dzieci z rodzin zastępczych w tym dla dzieci biologicznych rodziców zastępczych.
Podmioty zaangażowane w realizację	Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, MOPS, Związek Harcerstwa Polskiego, Ochotnicze Hufce Pracy, organizacje pozarządowe, szkoły, Kuratorium Oświaty, Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.
Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017.
Zadanie 8: pomoc usamodzielnianym wychowankom w realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielniania	
Sposób realizacji	Wsparcie pracownika socjalnego. Umożliwienie pobytu w mieszkaniu chronionym Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego itd.).
Podmioty zaangażowane w realizację	MOPS, Powiatowy Urząd Pracy (PPP) w Siemianowicach Śląskich, organizacje pozarządowe, Ochotnicze Hufce Pracy, Kuratorium Oświaty, szkoły.
Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017
Zadanie 9: rozszerzenie działalności wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo – wychowawczej.	
Sposób realizacji	Dostosowanie kolejnego mieszkania na potrzeby placówki. Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry. Zapewnienie środków finansowych na utrzymanie placówki.
Podmioty zaangażowane w	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza,

realizację	Wydział Spraw Społecznych i Obywatelskich Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie, MOPS.
Okres realizacji (w latach)	2015 – 2017.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA REALIZACJI PROGRAMU.

Szczegółowe koszty poszczególnych zadań będą określane w toku realizacji niniejszego programu. Źródła finansowania to przede wszystkim:

- środki budżetu miasta przeznaczone na zadania z zakresu pieczy zastępczej;
- zagraniczne fundusze pomocowe, czyli głównie fundusze strukturalne Unii Europejskiej, a zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego;
- środki z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS)

Środki z wyżej wymienionych źródeł pozwolą pokryć wydatki związane z realizacją poszczególnych zadań. W przypadku części zadań, zaangażowanie w ich realizację nie będzie stwarzało konieczności ponoszenia żadnych dodatkowych kosztów dla podmiotów biorących w nich udział. Wynika to z faktu, że ich udział w realizacji programu będzie wyłącznie elementem normalnej, codziennej działalności, dla której zostały utworzone i funkcjonują.

8. MONITORING

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, równoległe z wykonywaniem konkretnych zadań. Okres realizacji programu obejmuje kilka lat, a więc informacje odnośnie realizowanych działań oraz ich efektów będą zamieszczane w rocznych sprawozdaniach z działalności MOPS. Można także oczekiwać, że znajdą one odzwierciedlenie w sprawozdawczości innych zaangażowanych podmiotów.

Pełna ewaluacja programu zostanie przeprowadzona po zakończeniu okresu jego realizacji, tzn. po dniu 31.12.2017 roku.

9. EWALUACJA PROGRAMU WSPARCIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ REALIZOWANEGO W LATACH 2012 – 2014

Celem Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014 było między innymi stworzenie systemu wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Siemianowice Śląskie, który pomagał rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a zarazem w sposób właściwy miał zaspokoić wszystkie najważniejsze potrzeby dzieci pozbawionych opieki i odpowiedniego wychowania w rodzinach naturalnych. Cel był realizowany poprzez realizację poszczególnych zadań do których należało między innymi, wspieranie rodzin naturalnych w prawidłowym funkcjonowaniu przez pracę pracownika socjalnego i asystenta rodziny oraz poradnictwo specjalistyczne tj. pomoc psychologa, prawnika, pedagoga. Asystenci rodziny wspierali rodziny w działaniach zmierzających do poprawy sytuacji socjalno-bytowej, a także w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Na bieżąco prowadzona diagnoza środowisk objętych pomocą asystentów pozwalała określić problemy i dysfunkcje utrudniające prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Efektem prowadzonej diagnozy było zorganizowanie i poprowadzenie przez asystentów rodziny warsztatów „Mama wie” dla 10 matek (ukończyły 4 osoby). Ponadto ramach projektu „Siemianowice przeciw przemocy, projekt poprawy sytuacji rodzin zagrożonych przemocą” rodziny miały możliwość uczestniczenia w warsztatach prowadzonych w OIK Siemianowice Śląskie. Zajęcia były przewidziane dla 20 osób, ukończyło 13. W sytuacjach kryzysowych rodzina była objęta specjalistyczną pomocą psychologa, prawnika w tut. Ośrodku, mogła też liczyć na wsparcie innych instytucji z terenu naszego miasta działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Kolejnym zadaniem programu na lata 2012-2014 było propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskiwanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców biologicznych. Coroczne imprezy z okazji „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” bez wątpienia miały wpływ na promowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku lokalnym. W 2014 roku festyn został zorganizowany we współpracy z przedszkolem „Bajkowe przedszkole”.

W promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, a co za tym idzie pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zaangażowało się również Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom z Siemianowic

Śląskich. W ramach realizowanego projektu do współpracy w promowaniu rodzicielstwa zastępczego zostały zaproszone instytucje z terenu naszego miasta takie jak, MOPS, szkoły, sąd, kuratorzy, PPP, OIK, WPOW, przedstawiciel Referatu Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta Siemianowic Śl.,

Ponadto na przełomie trzech lat ukazywały się liczne artykuły w lokalnej prasie a także w Internecie na temat idei rodzicielstwa zastępczego. Pomimo wielu działań promocyjnych nie udało się pozyskać osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Osoby zgłaszające chęć pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej były kierowane na specjalistyczne szkolenie, a następnie w ramach zespołu interdyscyplinarnego dokonywana była ocena predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W ciągu trwania 3 letniego Programu w okresie 2012 – 2014 roku tutejszy Ośrodek zorganizował 5 szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych oraz osób, które miały zobowiązanie nałożone przez Sądy do uzyskania stosownych zaświadczeń i kwalifikacji. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz kodeksu rodzinnego sąd rejonowy może tymczasowo, nie dłużej niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom albo osobie niepozostającej w związku małżeńskim, które nie są wstępnymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń. Dlatego tutejszy Ośrodek organizował szkolenia, aby wspierać rodziny zastępcze i pomóc im uzyskać stosowne zaświadczenia.

Szkolenia prowadzone były przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich. Jedna rodzina ukończyła szkolenie w Ośrodku Adopcyjnym i Pieczy Zastępczej TRAD „SZANSA” w Bytomiu. W szkoleniach zorganizowanych przez MOPS wzięło udział 40 osób, niektóre osoby wycofywały się na początku inne w trakcie szkolenia. Kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej otrzymało 28 osób, z czego 27 osób pełniło już funkcję rodziny zastępczej, a udział w szkoleniu i badaniach psychologiczno – pedagogiczny był elementem uzyskania stosownych zaświadczeń i spełnienia wymogów nałożonych przez sąd rejonowy. Tylko jedna osoba w ciągu 3 lat trwania Programu uzyskała kwalifikacje nie pełniąc jeszcze funkcji rodziny zastępczej.

Zgodnie z założeniem programu na lata 2012- 2014 co roku powinna być utworzona co najmniej jedna rodzina zastępcza zawodowa. Na przełomie trzech lat udało się zawiązać dwie rodziny zawodowe, które mieszkają poza powiatem siemianowickim, ale mają pod opieką dzieci pochodzące z naszego miasta.

Program na 2012-2014 zakładał również rozszerzenie działalności Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo- Wychowawczej. Niestety nie udało się zrealizować tego zadania. Dzieci pozbawione opieki rodziców umieszczane były poza siemianowickim powiatem, a także poza granicami województwa śląskiego. Takie sytuacje mają niekorzystny wpływ na utrzymanie kontaktu rodziców z dzieckiem, podtrzymaniu więzi i możliwość powrotu do rodziny naturalnej.

Istotnym zadaniem programu było również wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu swojej funkcji. Rodziny zastępcze mogły liczyć na pomoc koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej a także pracownika socjalnego. Ponadto miały możliwość korzystania z porad psychologa w tut. Ośrodku, mogły też korzystać z grup wsparcia, finansowanych przez tut. Ośrodek a organizowanych przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom.

W ramach podjętej współpracy z w/w Stowarzyszeniem, tut. Ośrodek sfinansował dla 12 dzieci z rodzin zastępczych zajęcia korekcyjne. Spotkania odbywały się w siedzibie Stowarzyszenia. Pod okiem fachowców dzieci poprzez zabawę miały możliwość wyrażenia swoich emocji tj. żal, złość, lęk przed przyszłością, stłumionych w sobie czasem od lat. Modelowane zajęcia, obserwacja zachowań a także indywidualne rozmowy z małoletnimi, pozwoliły odsłonić obszar do pracy specjalistów i rodziców zastępczych. Ponadto Stowarzyszenie w ramach swojej działalności zorganizowało drugą grupę tzw. wyjazdową dla kolejnej 12 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Kolejnym zadaniem programu była pomoc usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych w zdobyciu wykształcenia, zawodu oraz podjęciu pracy. Usamodzielnieni mogli liczyć na wsparcie w formie finansowej (pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie), a także pracy socjalnej, pomoc psychologa i prawnika. Współpraca ze szkołami, PUP, Referatem Gospodarki Lokalowej i Dodatków Mieszkaniowych Urzędu Miasta, pozwoliła na bieżąco monitorować sytuację wychowanków i realizację Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU). Ponadto wychowankowie rodzin zastępczych i placówek mieli możliwość pobytu w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie dysponuje 7 miejscami. Na przełomie trzech lat realizacji programu łącznie skorzystało z niego 21 usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek. W 2012 roku było to 6 osób, tyle samo w 2013 roku, najwięcej z pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało w 2014 roku 9 osób.

Istotnym elementem procesu usamodzielniania i realizacji postanowień IPU, jest złożenie przez osoby usamodzielniane wniosku o lokal socjalny. Na tej podstawie siemianowicki Urząd Miasta od 2012 do 2013 roku przyznał 15 mieszkań socjalnych wychowankom rodzin zastępczych i placówek. W 2012 r., z zasobów miasta mieszkania otrzymało 5 osób, w 2013r., 2 osoby, a w 2014 r., klucze do lokalu socjalnego odebrało 8 usamodzielnianych wychowanków.

WYDZIAŁ
RADY MIASTA
[Signature]
Anna Cebula